

## Hermans

onderwijsveld zijn eigen ambities, maar ook die van de Kamer en het kabinet, volop zal waarmaken. Er is de afgelopen tijd een geweldige stap gezet in de richting van meer autonomie en meer ruimte voor de instellingen.

Ik wil graag, net als de heer Slob, eindigen met een spreuk, maar als het daarover gaat kan ik misschien beter de heer Van der Vlies eerst het woord geven.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Het probleem bij de schoolleiders is voor mij een punt van intense zorg. Ik verwijt de minister daarbij niets, want wij zijn niet in staat om dat even snel te regelen; dat begrijp ik heel goed. Moet de minister echter de signalen die er onlangs waren over de grote tekorten bevestigen? De te ontwikkelen maatregelen om daar een antwoord op te geven, zullen altijd een faseverschil hebben met de bestaande nood. Hoe gaan wij daar met elkaar maximaal tegenaan?

Minister **Hermans**: Op de eerste plaats is het dan van groot belang, zoals mevrouw Hamer en anderen hebben gevraagd, aan te geven wat de vraagstukken zijn waarvoor de verschillende sectoren de komende jaren komen te staan. Het moet geen "toeval" zijn dat wij ermee te maken krijgen. De beschikbaar gekomen cijfers zijn een analyse die is gemaakt door de Algemene Vereniging Schoolleiders. Ik heb geen enkele reden om daaraan te twijfelen. Er is dus een probleem, hoewel het slechts 1,4% van het totaal aantal functies in het onderwijs betreft. Zij vervullen echter wel een heel belangrijke rol in het basisonderwijs. Mede naar aanleiding van moties hebben wij de financiële positie van schoolleiders verbeterd. Ik kan mij voorstellen dat scholen bij de prioriteitsstelling ten aanzien van de beschikbare budgetten, mensen van buiten het onderwijs binnenhalen om de schoolleidersfunctie goed te laten vervullen. De versterking van het algemene management in de school is een bestuurlijke prioriteit. Men mag van bewindslieden voor onderwijs verwachten dat regelgeving die belemmerend werkt op het aantrekken van mensen zonder onderwijsbevoegdheid, zo snel mogelijk verdwijnt. De scholen hebben echter ook hun eigen

verantwoordelijkheid. Naar aanleiding van een vraag van mevrouw Barth in het overleg, heb ik even overwogen om met noodwetgeving te komen. Ik acht dat echter eerlijk gezegd niet nodig. Als wij met elkaar politiek accorderen welke kant wij uit willen, is dat voldoende. In het wetsvoorstel over beroepen in het onderwijs, waarvan ik heb begrepen dat de Kamer direct na het reces verslag zal uitbrengen, kan de zaak dan juridisch worden vastgelegd.

Mevrouw **Ross-van Dorp** (CDA): De minister had mij nog een reactie beloofd op mijn voorstel om de lerarenbevoegdheid te laten indalen in de doctoraalfase van de universitaire opleiding. Uit de schriftelijke beantwoording maak ik op dat dit reeds bestaand beleid zou zijn. Ik kan het echter niet terugvinden in het wetsvoorstel bachelor-master. Ik vraag de minister daarom een nadere aanduiding.

Minister **Hermans**: Ik zal dat in tweede termijn doen. Het wetsvoorstel over de universitaire lerarenopleidingen is hier uitgebreid behandeld, met een aantal verschillende varianten. Ik zal zorgen dat mevrouw Ross daar nog informatie over krijgt. Mocht zij daar verdere vragen over hebben, dan kom ik er in tweede termijn op terug.

De heer Slob daagde mij als katholiek uit om nog eens verder te kijken in de Spreuken. Hij gaf aan dat er geen euforie en zelfingenomenheid mogen zijn. Als er iets is dat de bewindslieden niet hebben, dan is het het idee dat wij al klaar zijn. Wij zijn niet zelfingenomen. Wat op tafel ligt komt ook absoluut niet alleen van de bewindslieden. Er is een inspanning van Kamer, veld en kabinet voor gedaan. De realisatie vindt uiteindelijk plaats door al die mensen die in het onderwijsveld werken en hun ambities willen waarmaken. Ik haal daarom Spreuken 11:14 aan:

"Als beleid ontbreekt, komt het volk ten val; maar er is redding als er vele raadgevers zijn."

De vergadering wordt van 13.30 uur tot 14.15 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als

aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

---

## Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, van de agenda af te voeren de wetsvoorstellen:

- Aanvulling van de Wet personenvervoer 2000 en de Spoorwegwet, strekkende tot invoering van een concessiestelsel voor het personenvervoer per trein en regeling van de verlening van meerjarige rechten met betrekking tot de toewijzing van spoorweginfrastructuurcapaciteit (Concessiewet personenvervoer per trein) (27216);
- Nieuwe algemene regels over de aanleg, het beheer, de toegankelijkheid en het gebruik van spoorwegen alsmede over het verkeer over spoorwegen (Spoorwegwet) (27482);
- Wet op het BTW-compensatiefonds (27293).

Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 4, 5 en 6 december de wetsvoorstellen:

- Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering) (27728) (korte plenaire afronding);
- Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met het vervoer van leerlingen (27884).

Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 11, 12 en 13 december het wetsvoorstel:

- Regels voor het heffen van mobiliteitstarieven terzake van het rijden op de weg met een motorrijtuig en de ondersteuning van regionale mobiliteitsfondsen (Wet bereikbaarheid en mobiliteit) (27552).

Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 18, 19 en 20 december:

- de Najaarsnota 2001 (28118), met maximumspreektijden voor PvdA en VVD 15 minuten, CDA 13 minuten, D66 en GroenLinks 10 minuten, SP

## Voorzitter

en ChristenUnie 7 minuten en SGP 5 minuten;  
- het debat over de Europese top van Laken, met maximumsprektijden voor PvdA, VVD en CDA 10 minuten, D66 en GroenLinks 7 minuten en overige fracties 5 minuten;  
- de suppletore begroting n.a.v. de najaarsnota.

Ik stel voor, dinsdag a.s. te stemmen over de moties Zicht op gezonde teelt, te weten:

- de motie-Feenstra/Geluk over de receptuur (27858, nr. 9);
- de motie-Geluk c.s. over de gewenste wet- en regelgeving (27858, nr. 10);
- de motie-Geluk c.s. over de middelen op de B- en C-lijst (27858, nr. 12);
- de motie-Van Ardenne-van der Hoeven c.s. over het moment waarop nieuwe aanvragen worden beoordeeld (27858, nr.12);
- de motie-M.B. Vos/Van Ardenne-van der Hoeven over de milieu-indicator (27858, nr. 13);
- de motie-M.B. Vos over de certificering en de uitwerking ervan (27858, nr. 14);
- de motie-M.B. Vos over het aanscherpen van de doelstelling van het gewasbeschermingsbeleid (27858, nr. 15);
- de motie-Stellingwerf over gelijke normen en beoordelingstijdstippen binnen de EU-lidstaten (27858, nr.16);
- de motie-Van der Vlies c.s. over het bespoedigen van de Europese harmonisatie (27858, nr. 17);
- de motie-Van der Vlies c.s. over de voorwaarden waaronder de doelstellingen van de nota kunnen worden bereikt (27858, nr. 18).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het Presidium heeft de termijn waarbinnen de verslagen omtrent de suppletore begrotingen, samenhangende met de Najaarsnota 2001, moeten worden vastgesteld, bepaald op dinsdag 11 december te 12.00 uur. De beantwoording van de vragen dient plaats te vinden uiterlijk vrijdag 14 december. De plenaire behandeling kan dan plaatsvinden in de laatste vergaderweek voor het kerstreces.

Ik deel mee dat ingevolge artikel 69, tweede lid, van het Reglement van orde de aangehouden moties 27789, nrs. 3, 4 en 5 zijn vervallen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

### - het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2002 (28000-VIII).

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ervan uitgaande dat de staatssecretaris, evenals de minister vanmorgen, begint met een algemene beschouwing, verzoek ik de leden daarbij niet te interrumperen.

De algemene beraadslaging wordt hervat.



Staatssecretaris **Adelmund**: Voorzitter. Wat willen ouders en jongeren? Die willen een veilige, frisse school, het liefst in de buurt, waar alle talenten kunnen worden ontwikkeld. Zij willen ook enthousiaste en bekwame leden van het schoolteam.

Er is vanmorgen al veel met de minister gediscussieerd over allerlei punten die onderdeel uitmaken van datgene wat ik had willen zeggen. Ik zal proberen, zo min mogelijk dubbel te doen.

In het algemeen stel ik voorop dat er ongelooflijk veel is gebeurd in deze periode. Dit laat onverlet dat er nog heel veel moet gebeuren in komende periodes. Het laat onverlet wat wij hebben bediscussieerd in talloze algemene overleggen. Wij hebben bijvoorbeeld vastgelegd dat er een enorme investering in materiële bekostiging moet komen en hierbij tegelijkertijd een substantiële stap van 144 mln gulden gezet. Er is heel veel gebeurd en er zal de komende jaren nog veel moeten gebeuren.

Nu kan ik opnieuw alle investeringen langslopen, maar dit zal ik de Kamer niet aandoen. Ook ik heb ze natuurlijk gesystemiseerd; dat zal de Kamer zich kunnen voorstellen. Hoe plezierig is het niet dat het project klassenverkleining werkt? Soms is dit niet numeriek in de zin van minder leerlingen, maar dan met meer handen in de klas. De Kamer heeft in het inspectierapport kunnen lezen dat dit de kwaliteit aantoonbaar heeft vergroot. Het heeft, volgens het

laatste voortgangsrapport, ook aantoonbaar de aantrekkelijkheid van het beroep leraar vergroot. Er is gigantisch geïnvesteerd in het onderwijspersoneel. Ik noem de functiedifferentiatie, de succesvolle inzet van onderwijs- en klassen-assistenten, het verkorten van de carrièrelijnen en de introductie van schoolbudgetten. In het vmbo zijn de leerwegen van start gegaan; dat is een onderwijsvernieuwing met heel veel extra middelen. Zelfs voordat de school begint is er al een gigantische investering gedaan in de voor- en vroegschoolse educatie, die een turbostart maakt, gezien de snelheid waarmee dat budget is opgelopen. Het is echt in gigantisch grote stappen gegaan, juist dankzij de Kamer.

De minister is begonnen met aan te geven dat er zeer veel ambities zijn. Er zijn zeer veel ambities en er is ook een zeer grote urgentie. De armoedemonitor, die net is uitgebracht door het Sociaal en cultureel planbureau, geeft aan dat het behaalde niveau in het onderwijs voor een groot deel bepaalt welke plek je gaat innemen op de maatschappelijke ladder. Lager opgeleiden hebben minder kans op beter betaalde banen en meer kans op werkloosheid dan hoger opgeleiden. Opleidingen en in het verlengde daarvan arbeid fungeren als bron van inkomen en welvaart. In het rapport van het Sociaal en cultureel planbureau wordt geconstateerd dat, zelfs als je laag opgeleid bent, als het je gelukt is om beter te verdienen en als je kinderen hebt, jouw lage opleiding zich nog steeds doorvertaalt in de testresultaten van je eigen kind. In het rapport staat dat onderwijsachterstanden gemeten naar de opleiding van de ouders, wat ook hun inkomen is, meetbaar blijven bij hun eigen kinderen. Kinderen van ouders met alleen basisschool scoren het laagst op de taaltoets. Het is maar eens opnieuw vastgesteld, waarmee ook de urgentie van het vraagstuk onderwijs met stip op alle agenda's blijft staan.

Er zijn perioden geweest waarin Onderwijs steeds werd neergezet als een "spending department", zeker in de periode dat er grote overschotten waren op de arbeidsmarkt. Er waren toch al zoveel mensen opgeleid en ook nog zonder werk. De omslag naar een investeringsdepartement is juist in deze periode gemaakt. Als u kijkt naar deze cijfers in de armoede-